

УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ“ – ГР. БУРГАС
ФАКУЛТЕТ ПО ОБЩЕСТВЕНИ НАУКИ

Утвърждавам

Ректор:.....

проф. д-р Христо Бозов, дм

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

на специалност:

**ПЕДАГОГИКА НА ОБУЧЕНИЕТО
ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И
ЛИТЕРАТУРА И АНГЛИЙСКИ
ЕЗИК**

образователно-квалификационна степен:

Бакалавър

професионално направление:

1.3. Педагогика на обучението по...

област на висше образование:

1. Педагогически науки

професионална квалификация:

**ПЕДАГОГ, УЧИТЕЛ ПО
БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И
ЛИТЕРАТУРА, УЧИТЕЛ ПО
АНГЛИЙСКИ ЕЗИК**

Бургас

2024

I. ПРОФЕСИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОБУЧЕНИЕ

Настоящата квалификационна характеристика е неразделна част от учебния план на бакалавърска програма „Педагогика на обучението по български език и литература и английски език“ и определя професионалната квалификация на специалиста с висше образование, придобил образователно-квалификационна степен „Бакалавър“ в област на висше образование I. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...

За обучение за придобиване на ОКС „Бакалавър“ по специалността „Педагогика на обучението по български език и литература и английски език“ се приемат лица, които са завършили средно образование, осигуряващо им достъп до обучение във висши училища. Приемът е в съответствие със ЗВО, с *Правилника за устройството и дейността на Университета* и с *Правилника за учебната работа* и се осъществява на базата на оценка от ДЗИ по български език и литература и ДЗИ по английски език/ оценка от кандидат-студентски изпит по английски език/сертификат за владее на английски език¹. Кандидат-студентите полагат изпит за проверка на говорните и комуникативните способности.

Квалификационната характеристика на бакалавъра по педагогика на обучението по български език и литература и английски език, придобил бакалавърска степен във Факултета по обществени науки при Университет „Проф. д-р А. Златаров“, гр. Бургас, както и учебният план, който осигурява неговата подготовка, са съобразени с/със:

- *Закона за предучилищно и училищно образование, Обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.08.2016 г.;*
- *Наредба № 15 от 22 юли 2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти (Обн., ДВ, бр. 61 от 2.08.2019 г., изм. и доп. ДВ, бр. 101 от 27.11.2020 г.);*
- *Наредба за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“, в сила от учебната 2017/2018 г. (Приета с ПМС № 289 от 07.11.2016 г., Обн. ДВ, бр.89 от 11 ноември 2016 г., изм. и доп. ДВ, бр.105 от 18 декември 2018 г., изм. и доп. ДВ, бр.10 от 5 февруари 2021 г.);*
- *Закона за висше образование (ДВ, бр.112/ 27.12.1995 г., изм. и доп., бр. 98 от 27.11.2018 г., в сила от 27.11.2018 г.; изм. и доп., бр. 17 от 25.02.2020 г.);*
- *Наредбата за държавните образователни изисквания за придобиване на висше образование за образователно-квалификационна степен „бакалавър“, „магистър“ и „специалист“ (Приета с ПМС № 162 от 23.07.2002 г., обн., ДВ, бр. 76 от 6.08.2002 г., в сила от 6.08.2002 г., попр., бр. 85 от 5.09.2002 г., доп., бр. 79 от 5.09.2003 г.);*
- *Правилника за устройство и дейността на Университет „Проф. д-р А. Златаров“, гр. Бургас“*
- *Правилника за учебната дейност на Университета.*

¹ *Оценката от сертификат за владее на английски език се признава, както следва:
Ниво А1 – Добър 3,50; Ниво А2 – Добър 4,00; Ниво В1 – Мн. добър 4,50; Ниво В2 – Мн. добър 5,00;
Ниво С1 – Отличен 5,50; Ниво С2 – Отличен 6,00.*

1. ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ПРОГРАМАТА

Цел на обучението в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по специалността „Педагогика на обучението по български език и литература и английски език“ е достигане на професионално, академично, висококвалифицирано равнище на владене на български и английски език, разбиране на дълбоките езикови и литературни процеси, както и развиване на практически умения и компетентности, свързани с бъдещата професионална реализация на студентите като учители по български език и литература и по английски език в прогимназиален и гимназиален етап (5. – 12. клас).

Поставената **цел** е в пълно съответствие с **мисията** на Университета за подготовка на специалисти с висше образование и отговаря на **функцията** на Факултета по обществени науки за подготовка на специалисти в областта на педагогическите науки.

За реализирането на поставената **цел** е необходимо успешното решаване на следните основни задачи:

- Усвояване на знания и умения в специализираните дисциплини в учебния план;
- Изграждане на подход и стил в самостоятелната работа по поддържане и повишаване на квалификацията в областта на определени педагогически направления; умение за защита на идея или проект, при което да се уважава опонента като специалист и личност.

2. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО

Бакалавърска степен се придобива след обучение в осем семестъра (240 кредита) в редовна форма на обучение. Всяка учебна година е разпределена в два семестъра, съответно в 30 учебни седмици. Продължителността на академичния час е 45 минути.

Обучението по програмата е организирано в лекционни курсове, семинарни и практически упражнения. Задължителните дисциплини са обособени в три цикъла: *профилиращи, педагогически и методически*. Към всеки цикъл са предложени списъци с избираеми дисциплини. Учебният план съдържа списъци и с факултативни дисциплини, които дават възможност да се добавят допълнителни общоразвиващи компетенции към профила на специалиста. Съдържателно и структурно задължителните, избираемите и факултативните дисциплини осигуряват фундаментална, тяснопрофилираща и специализирана подготовка с оглед придобиване от завършващите на бакалавърска степен по педагогика на обучението по български език и литература и английски език и литература.

Профилиращ цикъл

Дисциплините от профилиращия цикъл са разделени на два дяла – българистика и англицистика.

Българистичната част включва дисциплини, с които се надграждат езиковите и литературните компетенции, формирани в училищното образование. Изграждат се и задълбочени знания за различните дялове на езика и за етапите на културния и литературния процес в български и европейски контекст. Дисциплините по английски език и литература предлагат възможности за усъвършенстване на англоезичните компетентности за говорене, слушане, четене, писане, изграждане на компетенции, свързани с англоезичната литература и култура (включваща и американския контекст), както и специализирани знания за фонетика, морфология, синтаксис на английския език.

Задължителното изучаване на латински и още един чужд език (по избор) е част от профилиращия цикъл, доколкото подпомага усъвършенстването на граматическите умения, които могат да бъдат използвани продуктивно в изучаването на български и английски език, както и във връзка с разширяването на културния и историческия хоризонт, какъвто е ефектът от изучаването на всеки един чужд и/или класически език.

Педагогически цикъл

Целта на дисциплините от педагогическия цикъл е да се формират базисни професионално-педагогически компетентности за актуалните образователни подходи и възпитателните аспекти на педагогическите дейности в прогимназиален и гимназиален етап, психологическите измерения на педагогическата дейност, диагностика и оценяване на резултатите от обучението. Подборът и съдържанието на дисциплините отразява актуалните интерпретации и най-новите достижения на педагогическата наука по темите, отразени в учебното съдържание.

Методически цикъл

Дисциплините от методическия цикъл осигуряват тясноспециализираща и профилираща подготовка по отношение на обучението по български език и литература и по английски език. Този цикъл е ориентиран към практическата подготовка на бъдещите учители в прогимназиален и гимназиален етап.

Разпределението на избираемите дисциплини в отделните списъци е съобразено с възможността да се добавят нови, по-тесни, компетенции към профила на специалиста, като му се даде възможност да избира в коя насока да задълбочи теоретичната и практико-приложната си подготовка с оглед интересите и бъдещата си реализация.

Факултативните учебни дисциплини дават възможност за получаване на допълнителни знания и умения от специфични научни области в съответствие с интересите на студентите.

Практическата подготовка на студентите се осъществява в съответствие с Наредбата държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“ в три форми – хоспитиране, текуща педагогическа практика и стажантска практика.

3. МЕТОДИ И РЕСУРСИ НА ОБУЧЕНИЕ

Целите на обучението в бакалавърската програма се постигат с прилагането на актуални методи, форми и средства.

- Методи на обучение:
 - Лекция;
 - Дискусия;
 - Дебат;
 - Работа с информационни източници – специализирана литература, електронни ресурси, интернет източници;
 - Работа по проект и изследователска задача;
 - Демонстрация;
 - Симулация;
- Форми на обучение:
 - Работа в малка група.
 - Самостоятелна работа;
 - Семинар;

- Тренинг;
- Средства на обучение (образователни ресурси):
 - Съвременни технологични средства – компютърни системи, интерактивна дъска;
 - Мултимедийни ресурси;
 - Учебни филми.
 - Библиотечен фонд.

4. ОЦЕНЯВАНЕ НА ЗНАНИЯТА НА СТУДЕНТИТЕ

Проверката и оценката се осъществява съобразно изискванията на учебния план и включва текущ и/или заключителен семестриален контрол. Формите на контрол са отразени в съответната учебна програма. Оценка се дава по шестобалната система с присъждане на кредити. Кредити се присъждат след успешно издържан изпит (минимален успех Среден 3,00). 1 кредит е равен на 30 часа аудиторна + извънаудиторна заетост.

Текущият контрол включва следните методи на оценка, без да се ограничава с тях:

- Тест;
- Изследване и защита на теза (курсов проект);
- Беседа;
- Реферирание на научни текстове.

Заклучителният контрол представлява полагане на изпит или формиране на текуща оценка.

5. ДИПЛОМИРАНЕ

Формата на дипломиране за специалността е държавен практико-приложен изпит по Български език и литература, държавен практико-приложен изпит по Английски език, писмен държавен изпит по педагогика на обучението по български език и литература и писмен държавен изпит по педагогика на обучението по английски език.

Изпитите се провеждат от избрана от Факултетния съвет изпитна комисия. В състава на всяка изпитна комисия, определена със заповед на ректора, задължително се включват хабилитирани преподаватели от висшето училище и учител/и-наставник/ци, под чието ръководство е провеждана стажантската практика.

Професионалната квалификация „учител по...“ се удостоверява с дипломата за придобита образователно-квалификационна степен „Бакалавър“ на висше образование.

II. КВАЛИФИКАЦИОНЕН СТАНДАРТ

Компетентностите за придобиване на професионална квалификация „учител по...“ са обособени в следните групи:

1. Преподаване (компетентностите са свързани с професионално-педагогическата подготовка на учителя по български език и литература и английски език в областта на дидактиката, методиката на обучението и прилагането на ИКТ в обучението);
2. Взаимоотношения с учениците (компетентностите са свързани с професионално-педагогическата и професионално-психологическата подготовка на учителя по български език и литература и английски език по

- учебни дисциплини, в които се овладяват знания, развиват се умения и отношения, насочени към ефективно взаимодействие с учениците);
3. Взаимоотношения с другите педагогически специалисти (компетентностите са свързани с професионално-педагогическата подготовка на учителя по български език и литература и английски език по учебни дисциплини, насочени към постигане на ефективност във взаимоотношенията между учителите и други педагогически специалисти за постигане както целите на обучението, така и на цели, свързани с личностното развитие на учениците);
 4. Лидерство (компетентностите са свързани с професионално-педагогическата подготовка на учителя по български език и литература и английски език по учебни дисциплини, в които се усвояват знания, развиват се умения и отношения за ролята на учителя като лидер в класната стая в активно сътрудничество с учениците, който планира и се стреми към реализация на развиващи цели и високи очаквания по отношение на техните учебни постижения);
 5. Работа с родителите и семейната общност (компетентностите са свързани с професионално-педагогическата подготовка на учителя по български език и литература и английски език в областта на учебни дисциплини, насочени към усвояване на знания, развитие на умения и отношения за ефективно взаимодействие с родителите и други представители на семейната общност);
 6. Възпитателна работа (компетентностите са свързани с професионално-педагогическата подготовка на учителя в областта на теорията и методиката на възпитанието);
 7. Работа в мултикултурна и приобщаваща училищна среда (компетентностите са свързани с професионално-педагогическата подготовка на учителя по български език и литература и английски език в областта на приобщаващото, интеркултурното и гражданското образование).

Компетентностите, свързани с преподаването в общообразователните училища, включват знания, умения и отношения за:

- научните области, на които съответстват учебните предмети, по които се преподава в училище;
- прилагане на компетентностния подход в обучението чрез разнообразие от методи и технологии;
- мотивиране на учениците за отговорно и съзнателно отношение към ученето както в процеса на обучение, така и самостоятелно;
- прилагане на разнообразие от класически и иновационни методи, средства, стратегии, технологии, чрез които да се постига оптимална ефективност в процеса на обучение и реализиране на междупредметни връзки и интегралност в обучението;
- готовност и положителна нагласа за осъществяване на споделено преподаване с друг учител/други учители в рамките на един учебен час по една тема от учебното съдържание;
- ефективно структуриране на учебното съдържание съобразно: целите и задачите на урочната дейност; нивото на познавателното развитие на учениците; потребностите, интересите и способностите на учениците;
- положителна нагласа към осъществяване на консултативна дейност с ученици, при които има пропуски в овладяването на учебното съдържание;

- подпомагане на децата/учениците, на които българският език не е майчин, в усъвършенстване на употребата му в процеса на обучение и като цяло във взаимоотношенията в училищната общност;
- адекватност и справедливост в оценяването на постиженията на учениците, нагласа за прилагане на мотивиращата функция на оценяването с цел постигане на прогрес в развитието на учениците;
- използване на информационни и комуникационни технологии в процеса на синхронно обучение в електронна среда от разстояние или комбинирана форма на обучение чрез развити дигитални медийни компетентности.

Компетентностите, свързани с взаимоотношенията с учениците, включват знания, умения и отношения за:

- условията, необходими за създаването на подходящ социално-психологичен климат в класните стаи и училищата, където учениците да се чувстват спокойни, в безопасност, да могат да развият пълноценно своя потенциал;
- адаптиране на подходите и методите в зависимост от възрастовите особености, както и психическото, интелектуалното, личностното и социалното развитие на учениците;
- адаптиране на подходите при общуване и преподаване на деца със специални образователни потребности и хронични заболявания, както и на деца с надареност в областта на науките, изкуството и спорта;
- непредубеденост към очаквани и реални постижения на учениците в зависимост от техния социално-икономически и социокултурен произход - етническа и религиозна принадлежност, националност, раса и др.;
- готовност за ефективно общуване с учениците и по време на обучение в присъствен и дистанционен формат чрез прилагане на развити дигитални медийни компетентности.

Компетентностите, свързани с взаимоотношенията с другите педагогически специалисти, включват знания, умения и отношения за:

- ефективни взаимоотношения с директора и зам.-директорите, учителите и други педагогически специалисти, насочени към спазване на регламентирани норми за педагогическата работа на територията на училището и извън него;
- готовност за търсене на съдействие и подкрепа от педагогическия съветник, психолога, ресурсния учител, логопеда, социалния работник, при възникнали проблеми в ученето и поведението на ученици;
- ефективно изпълнение на посредническата и медиаторската функция на класния ръководител във взаимоотношенията с други педагогически специалисти.

Компетентностите, свързани с лидерството, включват знания, умения и отношения за:

- основните теоретични проблеми на лидерството в образованието, както и подходящи форми за ефективна и конструктивна работа в рамките на класната стая и управлението на ученическия клас;
- създаването на условия за утвърждаване на собствена преподавателска стратегия, фокусирана върху повишаване на мотивацията и приобщаването на всички ученици в образователните дейности;
- създаване, установяване и активно подкрепяне на култура на непрекъснато генериране на иновативни идеи и прилагане на иновативни практики в образователния процес.

Компетентностите, свързани с работа с родителите и семейното общество, включват знания, умения и отношения за:

- разпознаване на основни характеристики на семейната среда, влияещи върху развитието и възпитанието на детето;
- готовност за взаимодействие с родителите и представителите на семейната общност за преодоляване на затрудненията в ученето;
- организиране и ефективно осъществяване на родителско-учителски срещи и други форми на взаимодействие при постигане на взаимна ползност за училището и семейството;
- готовност за взаимодействие с представителите на семейната общност при осъществяване на обучение в електронна среда.

Компетентностите, свързани с възпитателната работа, включват знания, умения и отношения за:

- организиране на разнообразни по характер и насоченост възпитателни взаимодействия в урочната дейност, часа на класа, извънкласна и извънучилищна дейност - развитие на просоциално поведение, социална компетентност, гражданска компетентност, личностни качества за здравословен начин на живот, екологично поведение и др.;
- проява на загриженост и ангажираност за постигане на социално-психологическия климат и атмосфера в класната стая;
- прилагане на методи и техники за превенция и справяне с конфликтни ситуации в класната стая и останалите пространства от територията на училището;
- взаимодействие с други институции и организации, осъществяващи възпитателна дейност или ангажирани със създаването на условия за възпитателни дейности - областни, общински, синдикални, граждански, медии и др.

Компетентностите, свързани с работа в мултикултурна и приобщаваща училищна среда, включват знания, умения и отношения за:

- адаптиране на педагогически подходи, методи, средства в зависимост от индивидуални и социокултурно детерминирани потребности на учениците;
- готовност за организиране на дейности и прилагане на подходящи методи и средства за възпитание в толерантност;
- организиране на урочни и извънкласни дейности на сътрудничество между деца със специални образователни потребности, с различен произход и социокултурна принадлежност.

III. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ И ДОПЪЛНИТЕЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Бакалавърът с квалификация „педагог, учител по български език и литература и учител по английски език“ може да се реализира в системата на образованието като:

- учител по български език и литература;
- учител по английски език;
- ръководител (директор/заместник-директор) на училище;
- експерт в общински отдел „Образование“;

- експерт по организация на средното образование, по български език и литература и по чужд език в РУО.
- друга експертна дейност, свързана с прилагане на знания и умения по български и английски език

Подготовката по двата езика предполага възможности за реализация в преводаческата, медийната, културната сфера и като образователен консултант.

Завършилите бакалавърска степен педагози могат да продължат образованието си в:

- Образователно-квалификационна степен „Магистър“ и след това в образователна и научна степен „Доктор“;
- В различни форми на квалификация и продължаващо обучение.

Настоящата квалификационна характеристика е приета на заседание на ФС на ФОН, Протокол8...../06.12.2024 и утвърдена на заседание на Академичен съвет, протокол 1328 / 12.12.2024.

Приложение 1.

Компетентностите за придобиване на професионална квалификация „Учител по български език и литература и английски език и литература“							
дисциплини	група 1. Преподаване	група 2. Взаимоотношения с учениците	група 3. Взаимоотношения с другите педагогически специалисти	група 4. Лидерство	група 5. Работа с родителите и семејната общност	група 6. Възпитател на работа	група 7. Работа с мултикултурна и приобщаваща училищна среда
задължителни дисциплини							
Основи на педагогиката	X	X	X	X	X	X	X
Английски език – I част	X						
Английски език (Фонетика и фонология)	X						
ИКТ в обуч. и работа в дигитална среда	X	X	X	X			
Увод в общото езикознание	X						
Увод в литературната теория	X						
Хоспитиране (БЕЛ и АЕ)	X	X	X	X			
Физическо възпитание и спорт		X	X				
Българска литература (Старобългарска литература)	X						
Български фолклор	X						
Съвременен български език (Фонетика)	X						X
Историческа лингвистика (Старобългарски език)	X						

